

Oponentský posudek

souboru prací *Doc. PaedDr. Miroslava Krystoně, CSc.*

Oponovaný soubor zahrnuje čtyři texty zpracované v letech 2003 – 2012, které dokumentují vývoj odborného zaměření autora v uplynulých deseti letech. Zatímco nejstarší studii „Edukácia detí a mládeže vo voľnom čase“ z roku 2003 je jednoznačně možné považovat za práci pedagogickou, v práci „Úvod do andragogiky a psychológie dospelých“ z téhož roku se autor už věnuje otázkám konceptualizace andragogiky a edukace dospělých. Vývoj odborného zájmu doc. Krystoně pokračuje texty z roku 2012, které se jednoznačně věnují specifickým problémům andragogického diskursu (Andragogické aspekty využívania voľného času) a základní interpretaci andragogiky jako vědy o edukaci dospělých (Vybrané kapitoly z andragogiky).

Spojujícím prvkem dvou recenzovaných textů je problematika volného času zkoumaná z pedagogického a z andragogického hlediska. Pominu-li stručné pojednání o institucích volnočasových aktivit mládeže, o skautingu a organizace YMCA, nelze přehlédnout zevrubnost, s jakou se autor věnuje pedagogickým aspektům volného času. Pozornost si zaslouhuje i doba vydání této publikace, kdy v sociologii se kategorie volného času stala pouhou součástí dílčího oboru sociologie životního způsobu. Docent Krystoň přesto volný čas tematizoval s akcentem na jeho výchovné funkce jako významnou kategorii pedagogiky. Jeho zásluha spočívá především v tom, že tuto oblast, jak sám uvádí, znovu konstituuje (str. 35). Zatímco ještě v této publikaci předmět pedagogiky volného času redukuje na „cilevedomou výchovně vzdělávací činnost s dětmi a mládeží v čase mimo vyučování ve škole i mimo školu, orientovanou na smysluplné využívání jejich volného času“, o téměř deset let později v knize *Andragogické aspekty využívání volného času* pojetí předmětu výrazně obohacuje. Prokazuje cit pro andragogický „antiredukcionismus“, který ve svém díle tolik prosazoval zakladatel současné české i slovenské andragogiky Vladimír Jochmann. Z původně scholarizovaného, tedy úzce vymezeného přístupu ke zkoumání volného času, se doc. Krystoň dostává ke komplexnímu pojetí edukologickému. Vhodně využívá Medynského označení antropogika pro komplex edukologických aplikovaných disciplín členěných podle kritéria věku objektu na pedagogiku, andragogiku a geragogiku. Instituce školy tedy přestává být dominantním prvkem a autor předmět svého zkoumání vymezuje podle sociálních funkcí v obsahových intencích kulturně osvětové andragogiky. Je logické, že v této publikaci, která je evidentně základem pro další zkoumání, se orientuje především na slovenské zdroje, protože jeho dlouhodobým cílem je tematizovat edukologii volného času (ať už z hlediska pedagogického nebo andragogického) na Slovensku, s respektováním vývoje slovenské pedagogiky, ale i slovenských vzdělávacích institucí. Lze předpokládat, že v dalším rozvoji svého bádání využije doc. Krystoň i poznatky především polských autorů, zejména Lucjana Turose, ale i Stanisława Kaczora, Józefa Kargula a dalších. V recenzované studii oceňuji zejména systematičnost autora při kategorizaci a klasifikaci dílčích aspektů volnočasové edukace, ať už jde o klasifikaci cílů, obsahu, formy i metody. Právě s ohledem na tuto systematičnost lze pokládat studii *Andragogické aspekty využívání volného času* za text zakládající nové (reinterpretované) edukologické pojetí volnočasových a kulturně osvětových aktivit.

Další dvě recenzované publikace se věnují prezentaci andragogiky a mohou díky své přehlednosti a systematičnosti sloužit i jako studijní texty. V útlé brožuře Úvod do andragogiky a psychologie dospělých (spoluautorka G. Sabolová) na pouhých 55 stranách předkládá doc. Krystoň skutečně zatím jen úvod, ale zato úvod do studia andragogiky zasvěcený a inspirující. Akcent edukace prolíná v textu všemi třemi zaměřeními andragogiky, kterými se autor zabývá – profesní, sociální a kulturní. Oproti českému pojetí integrální andragogiky, které zdůrazňuje sociální funkce vzdělávání, je tato publikace orientovaná na cíle, principy, obsah, prostředky, metody a formy edukace dospělých. Poslední recenzovaná publikace doc. Krystoně s názvem Vybrané kapitoly z andragogiky se mi jeví jako daleko více než jen „učební text pro neandragogická studia“, jak je uvedeno v podtitulu. V této publikaci totiž autor překročil svůj dosavadní spíše pedagogický výkladový rámec a ve dvou hlavních kapitolách prezentuje jednak historická a sociální východiska edukace dospělých (nejen na Slovensku, ale i v širším evropském kontextu), jednak východiska teoretická. Teoretický koncept andragogiky je interpretován velmi zevrubně, s velmi pečlivým terminologickým vymezením základních kategorií. Oceňuji i pojednání o systematické andragogice a o jejím vztahu k Jochmannově andragogice integrální, která svým obsahem i metodologií překračuje limity edukologických disciplín. Přestože autor pojednává převážně o „slovenské andragogice“ (a není od věci poznamenat, že vývoj andragogické teorie i praxe je ve Slovenské republice velmi dynamický a systematizované pojednání si právě proto nepochybně zaslouhuje), je zřejmé, že stejně dobře se orientuje i v zahraničních andragogických diskusích.

Souhrmně tedy mohu konstatovat, že soubor recenzovaných publikací doc. Miroslava Krystoně bez výjimky zahrnuje texty fundované, dokládající jeho pedagogickou i andragogickou erudici. Na základě prostudování čtyř studií, které představují zlomek z jeho publikačních aktivit, mohu jen doporučit, aby publikace doc. PaedDr. Miroslava Krystoně, CSc., byly akceptovány jako adekvátní podklad pro jeho profesorské řízení.

V Olomouci. 18.3. 2013

Prof. PhDr. Dušan Šimek
Katedra sociologie a andragogiky
FF UP Olomouc